

Наталія ЛИТВИН,
завідувач бібліотечно-інформаційного центру спеціалізованої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 12 з поглибленим вивченням інформаційних технологій, м. Біла Церква, Київська обл.

У публікації представлена конкурсна робота переможця Всеукраїнського конкурсу «Шкільна бібліотека» 2011 року у номінації «З комп'ютером на "Ти"». Ця робота є результатом роботи автора над проблемою перебудови шкільної бібліотеки у потужний бібліотечно-інформаційний центр через упровадження в практику роботи інформаційно-комунікаційних технологій. Опис досвіду проілюстровано численними електронними документами та інформаційною продукцією, які вміщено на компакт-диску.

Комп'ютерні технології — складова інноваційної діяльності шкільного бібліотекаря

В інформаційному суспільстві кожна молода людина розуміє — без знань, без найновішої інформації ні наука, ні технічний прогрес рухатися вперед не будуть. А щоб приборкати невпинний потік інформації, потрібні нові швидкісні способи її створення, зчитування, обробки, аналізу.

До числа таких способів можна віднести, зокрема, використання комп'ютерної, аудіо- та відеотехніки, завдяки яким швидкість і якість передачі інформації збільшилася в багато разів. Проте важливою умовою якісного й оперативного використання інформації є забезпечення доступу до неї. Накопичена інформація не дієва, якщо немає можливості її знайти.

Найбільшим акумулятором та провідником інформації до кожного користувача була і залишається бібліотека, яка сьогодні значно оптимізувала свою діяльність із забезпечення інформаційних потреб користувачів завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Це, з одного боку, вплинуло на специфіку роботи сучасного бібліотекаря та висунуло нові вимоги до систематичного оволодіння новими знаннями з інформатики, ІКТ, лінгвістики й менеджменту знань, а з іншого — сут-

тево розширило можливості бібліотекаря щодо створення інноваційних авторських розробок.

Метою цієї роботи є опис досвіду бібліотекаря з використання комп'ютерних технологій у роботі сучасного бібліотечно-інформаційного центру.

Завдання роботи — показати аспекти впровадження ІКТ у роботу сучасного бібліотечно-інформаційного центру.

Інформатизація бібліотечних процесів — необхідність сьогодення

Василь Сухомлинський називав бібліотеку в школі кабінетом № 1. Щоб її дійсно вважали такою, потрібні неабиякі зусилля, по-перше, з боку бібліотекарів, а по-друге — з боку всього колективу школи, який досить часто не помічає величезної інфор-

Запорукою якісного впровадження ІКТ у роботу шкільної бібліотеки є висока комп'ютерна грамотність шкільного бібліотекаря

маційної та просвітницької роботи бібліотекаря, а, отже, і не відчуває поваги до нього і його праці.

Запорукою якісного впровадження ІКТ у роботу шкільної бібліотеки є висока комп'ютерна грамотність шкільного бібліотекаря.

З перших днів роботи в Білоцерківській школі № 12 діяльність ввіреної мені бібліотеки була спланована таким чином, щоб і вчителі, і учні, і батьки поступово відчули значимість бібліотеки як інформаційного, культурного, виховного центру школи. Завдячуючи прогресивним поглядам директора школи Олексія Панасовича Вітюка та заручившись підтримкою багатьох учителів і учнів, за кілька років нам вдалося створити бібліотеку, що відповідає сучасним вимогам.

Першим кроком на шляху перетворення стало усвідомлення необхідності оволодіння основами комп'ютерної грамотності для виконання найпростіших операцій. Сьогодні в нашому професійному арсеналі — вільне володіння програмами Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Access, Microsoft PowerPoint, Microsoft Publisher, Windows MovieMaker, а також правилами роботи в інтернеті та основами створення й адміністрування власних сайтів.

Microsoft Word: від текстових документів до оформлення бібліотеки

Можливості текстових редакторів значно полегшують роботу з підготовки різноманітних документів (планів роботи, звітів, актів, анкет тощо) та написання сценаріїв. Створивши власноруч усі необхідні в роботі шаблони документів, можна використовувати їх безліч разів, змінюючи певні параметри. Наприклад, для проведення щорічних заходів (Всеукраїнського дня бібліотек, предметних і тематичних декад і тижнів, до знаменних і пам'ятних дат тощо) у бібліотеці розроблено шаблон плану, до якого вносяться зміни залежно від дати і теми заходів.

Див. Додаток 1

План тижня, присвяченого Всеукраїнському Дню бібліотек 30 вересня «Бібліотека — храм душі людської», наведено на компакт-диску.

Упродовж навчального року бібліотекарі складають безліч різних ділових документів. Наприклад, акти на списання літератури або надходження доку-

Можливості текстових редакторів значно полегшують роботу з підготовки різноманітних документів (планів роботи, звітів, актів, анкет тощо) та написання сценаріїв

ментів до бібліотечного фонду мають уніфіковану форму згідно з чинним законодавством. Зробив-

ши шаблон такого акта, у подальшому можна змінювати лише дані і цифри та економити таким чином робочий час.

Див.
Додаток 2

Зразки актів наведено на компакт-диску.

Текстовий редактор Microsoft Word може бути корисним і для оформлення книжкових виставок, стендів, роздільників і полицок у бібліотеці. Яскраві написи, малюнки, плакати привертають увагу дітей, допомагають їм швидко знаходити потрібну інформацію, а відтак і спонукають їх ще неодноразово звернутися до бібліотеки. У нашій бібліотеці для створення роздільників застосовують привабливі шрифти, яскраві кольори, а також фотографії та малюнки.

Див.
Додаток 3

Приклади роздільників до виставок літератури наведено на компакт-диску.

Від учнівського проекту — до бібліотечно-інформаційного центру

Робота над проблемою оптимізації інформаційного забезпечення вчителів і учнів поставила перед бібліотекою низку питань, вирішення яких потребувало налагодження системної роботи в напрямку інформатизації нашого шкільного колективу та створення сучасного інформаційного центру школи.

Для цього в рамках проведених із старшокласниками конференцій, диспутів, консультацій відбулося обговорення питання трансформації звичайної шкільної бібліотеки в сучасний бібліотечно-інформаційний центр із медіатекою, також їм було запропоновано висловити власну думку щодо майбутнього шкільних бібліотек у цілому і своєї зокрема. Так з'явився проект «Бібліотека майбутнього — очима старшокласників ЗОШ № 12», який передбачав проведення учнями попередніх досліджень та опрацювання інформаційних джерел з питань комп'ютеризації бібліотек, створення медіатеки, використання інформації з глобальної мережі Інтернет тощо.

Серед пріоритетних напрямів розвитку шкільної бібліотеки та трансформації її у бібліотечно-інформаційний центр учні виокремили такі:

- формування потужного інформаційного ресурсу завдяки систематичному поповненню бібліотеки виданнями як на традиційних носіях (книги, журнали, газети), так і нових (CD-диски, аудіо-, відеоматеріали, архівовані інтернет-ресурси), залучення учнів і вчителів до створення власних медіапродуктів;
- систематизація усієї наявної в бібліотеці інформації шляхом створення електронних баз даних (БД) з використанням програми Microsoft Access;
- популяризація серед учнів та вчителів основ бібліографічних, інформаційних знань шляхом проведення навчально-практичних занять, ділових ігор з мультимедійним супроводом.

Електронний довідково-пошуковий апарат бібліотеки

Оновлення змісту своєї роботи шкільна бібліотека ЗОШ № 12 розпочала у 2000 році з удосконалення довідково-пошукового апарату (ДПА).

*Автоматизація
обліку
бібліотечного
фонду підручників*

Як відомо, найбільш трудомісткими процесами в шкільній бібліотеці є робота з підручниками й аналітико-синтетична обробка періодичних видань. Тому спочатку виникла ідея створити автоматизовану картотеку реєстрації підручників, а згодом розробити технологію формування БД бібліографічної інформації.

Для цього спільно з групою старшокласників було детально вивчено й проаналізовано різні системи управління базами даних,

Як відомо, найбільш трудомісткими процесами в шкільній бібліотеці є робота з підручниками й аналітико-синтетична обробка періодичних видань

у результаті чого для створення БД підручників вирішено було застосувувати СУБД FoxPro. Згодом можливостей цієї

програми виявилось недостатньо, і ми почали використовувати стандартну для Microsoft Office систему управління базами даних Access 7.0., яка має значно ширші можливості для швидкого пошуку, обробки та використання інформації.

Перша БД у нашій бібліотеці була сформована влітку 2000 року під час проходження учнями виробничої практики. Десятикласники створили БД, яка відображає наявність, рух та збереження шкільних підручників. Це дало можливість не використовувати в роботі реєстраційну картотеку підручників класичного зразка. Електронна БД зручніша, її можна модифікувати, а за допомогою запитів у лічені секунди знаходити ту чи іншу інформацію.

*Див.
Додаток 4*

Вікно БД «Електронна картотека підручників» вміщено у додатку на компакт-диску.

*Електронні БД
на допомогу
вчителю та учню*

Наступним кроком на шляху вдосконалення ДПА бібліотеки стала робота зі створення електронних БД на допомогу вчителю та учню у вивченні шкільних предметів.

Постала проблема визначення пріоритетності видів інформації, необхідної читачеві: первинної (повнотекстової) чи вторинної (бібліографічної). Для прийняття колегіального рішення з цього питання було зібране розширене засідання бібліотечного активу, в якому взяли участь представники адміністрації школи, методичних комісій, учнівського самоврядування, батьківського комітету школи. Учасники засідання ухвалили рішення про доцільність створення саме бібліографічних електронних БД, які замінюють тематичні картотеки та систематичні каталоги, є більш мобільними, дають можливість за ключовим словом віднаходити інформацію. У подальшому планувалося створення й повнотекстових БД.

У роботі зі створення БД бібліотеці допомогли учні-старшокласники, які на уроках інформатики вивчали основи роботи з системою управління базами даних (СУБД) Access, а на класних годинах — правила бібліографічного опису джерел інформації. Засвоїти отримані знання учням допоміг бінарний урок за темою

«Створення та заповнення бібліотечних баз даних», який ми провели спільно з вчителем інформатики. Урок дуже зацікавив учнів, і вони запропонували свою допомогу у створенні першої бібліографічної БД «Київщинознавство», яка містить максимум інформації про культуру, історію, науку, економічний стан, політику нашого краю. Розроблено та заповнено 10 таблиць, які містять бібліографічні дані про інформацію з різних сторін життя Київської області. Ця БД з часу своєї появи користується великим попитом не лише серед учнів та вчителів нашої школи, але й сусідніх шкіл. Робота над БД «Київщинознавство» була врахована під час проведення державної підсумкової атестації учнів.

Див.
Додаток 5

Вікно БД «Київщинознавство» вміщено у додатку на компакт-диску.

Того року під моїм керівництвом 20 учнів школи заповнювали бази даних для бібліотеки, створювали бібліотечний веб-сайт, презентацію бібліотечно-інформаційного центру.

Упродовж наступних років бібліотекою спільно з учнями школи були створені тематичні БД із різних галузей знань відпо-

Сьогодні в бібліотеці працює 12 бібліографічних БД, сукупний обсяг яких близько 26 тис. бібліографічних записів. Робота над їх поповненням продовжується щоденно

відно до бібліотечно-бібліографічної класифікації: суспільні науки, природничі науки, педагогіка, література українська

та російська, загальна методика викладання шкільних предметів тощо.

Сьогодні в бібліотеці працює 12 бібліографічних БД, сукупний обсяг яких близько 26 тис. бібліографічних записів. Робота над їх поповненням продовжується щоденно.

Переваги електронного довідково-пошукового апарату відчували не лише бібліотекарі, але й адміністрація школи, вчителі, учні, батьки. Ці переваги очевидні:

- покращення якості інформаційно-бібліотечного та бібліографічного обслуговування;
- спрощення технології пошуку необхідної інформації;
- економія робочого часу бібліотекаря;
- та інші.

Сьогодні ніхто в школі не уявляє своєї роботи без такого потужного довідково-бібліографічного апарату.

Нині підходить до завершення робота над створенням електронної «Інвентарної книги», яка може виконувати функції алфавітного, тематичного, систематичного каталогів, каталогу назв тощо.

Див.
Додаток 6

Вікно БД «Електронна інвентарна книга» вміщено у додатку на компакт-диску.

Електронні таблиці на допомогу бібліотекарю

Microsoft Excel — програма для роботи з електронними таблицями, яка надає можливість проводити економіко-статистич-

ні розрахунки, використовувати графічні інструменти для побудови діаграм тощо.

У нашій бібліотеці ця програма застосовується для оптимізації багатьох технологічних процесів, зокрема:

Microsoft Excel — програма для роботи з електронними таблицями, яка надає можливість проводити економіко-статистичні розрахунки, використовувати графічні інструменти для побудови діаграм тощо

1. Оформлення списків до актів на списання та надходження літератури (введення простих формул допомагає швидко й якісно підрахувати

кількість і суму, звільняє бібліотекаря від багатогодинних підрахунків, особливо, коли списки включають декілька тисяч одиниць).

Див.
Додаток 7

Приклад списку до акта подано на компакт-диску.

2. Видача підручників класним керівникам (за допомогою Microsoft Excel сформовано таблиці й списки, на основі яких підготовлена зведена таблиця видачі підручників, аналізуються залишки, швидко проводиться інвентаризація фонду підручників).

Див.
Додаток 8

Приклад книги видачі підручників подано на компакт-диску.

3. Робота з електронним щоденником роботи БІЦ.

Електронний щоденник наш бібліотечно-інформаційний центр використовує з 2007 року. Він розроблений за формою стандартного щоденника роботи бібліотеки і складається з трьох розділів: облік читачів, документовидача, облік масової роботи. За допомогою програми Microsoft Excel комп'ютер самостійно виконує підрахунки кількісних показників. Наприклад, при кожному внесенні цифр у колонки документовидачі за галузями загальна цифра видачі змінюється, тобто комп'ютер самостійно підраховує видачу за день/місяць. Електронна форма щоденника дозволяє заповнювати його під час видачі (він завжди відкритий). Сторінки щоденника побудовані так, що їх можна легко роздрукувати і підшивати для ведення звітності.

Див.
Додаток 9

Електронний щоденник роботи бібліотеки подано на компакт-диску.

Отже програма Microsoft Excel стала незамінним і дієвим помічником бібліотекаря, звільнивши його від ручних підрахунків, дала можливість творчо працювати.

Комп'ютер як засіб активізації дитячого читання

Важливим напрямом роботи сучасного бібліотекаря є пропагування читання. Основою для цієї роботи є моніторинг, у рамках якого ми досліджуємо інтенсивність відвідування читачами бібліотеки, читацькі інтереси, сімейне читання тощо. Для цього були розроблені анкети для кожної категорії користувачів

Див.
Додаток 10

Зразок анкети для учнів наведено на компакт-диску.

У 2009 році під час анкетування п'ятикласників серед іншого вивчалось питання обізнаності учнів щодо сучасних українських дитячих письменників (із зазначенням прізвищ). Аналіз відповідей учнів засвідчив низький рівень їх обізнаності з цього питання. Тому в 2010 році бібліотека спільно з активом посилила роботу з популяризації читання (відеореклами творів, зустрічі з українськими дитячими письменниками), після чого знову провели анкетування. Відповіді учнів цього разу показали, що відеореклами є дієвою формою в популяризації літератури і читання (див. таблицю). Результати цього дослідження у вигляді діаграм були представлені на нараді при директорові, присвяченій питанню керівництва дитячим читанням.

Див.
Додаток 11

Діаграми з результатами анкетування за 2009 та 2010 роки наведено на компакт-диску.

Таблиця

Результати дослідження рівня обізнаності учнів 5-х класів із сучасними українськими дитячими письменниками

Українські дитячі письменники	До відеореклами	Після відеореклами
Всеволод Нестайко	84	102
Валерій та Наталя Лапікури	12	102
Галина Малик	4	84
Ірен Роздобудько	2	62
Богдан Жолдак	2	62

Зважаючи на актуальність проблеми дитячого читання та неефективність традиційних методів залучення дітей до відвідування бібліотеки перед нашим бібліотечно-інформаційним центром постало завдання пошуку нових методів активізації дитячого читання. У пригоді стали ще декілька комп'ютерних програм.

Застосування програми Microsoft Publisher (програми створення публікацій) суттєво розширило можливості бібліотеки у її видавничій діяльності, сприяло розвитку творчості дітей, стимулюванню до активного читання

Застосування програми Microsoft Publisher (програми створення публікацій) суттєво розширило можливості бібліотеки у її видавничій діяльності, сприяло розвитку творчості дітей, стимулюванню до активного читання.

За допомогою цієї програми була розроблена візитка бібліотеки.

Див.
Додаток 12

Візитку бібліотеки подано на компакт-диску.

У ній йдеться про основні аспекти роботи та пріоритетні завдання бібліотечно-інформаційного центру школи, вказано адресу та телефони. Цю візитку ми вручаємо усім гостям нашого центру.

Інша візитка призначена для учнів, яких ми вперше записуємо до бібліотечно-інформаційного центру. У ній діти можуть про-

читати віршоване запрошення, знайти правила користування центром та розклад нашої роботи.

Див.
Додаток 13

Візитку для учнів «Бібліотечно-інформаційний центр ЗОШ № 12 запрошує» подано на компакт-диску.

Особливу роль у керівництві дитячим читанням відіграє індивідуальна робота з читачами. Тому значну увагу ми приділяємо складанню індивідуальних планів читання. Під час бесіди з дитиною визначаємо основну тематику, яка її цікавить, і радимо прочитати з цієї теми інші книги. Далі пропонуємо читачу 10–15 книжок улюбленої тематики і, спостерігаючи за тим, які книги дитина обрала, корегуємо її вибір та складаємо індивідуальний план.

Зручним інструментом для підготовки і оформлення індивідуального тематичного плану читання учня є програма Microsoft Publisher

Зручним інструментом для підготовки і оформлення індивідуального тематичного плану читання учня є програма

Microsoft Publisher. Розроблені в цій програмі індивідуальні плани можна використовувати для кількох дітей, якщо їх інтереси є подібними. Можливості програми Microsoft Publisher дозволяють оформити індивідуальні плани яскраво, використовуючи фотографії книжок, малюнки до них, анотації тощо.

Див.
Додаток 14

Індивідуальний план читання для учнів 6-8 класів «Розкриваємо загадки історії», наведено на компакт-диску.

Сприяти активізації читання покликаний і «Бібліотечний вісник», який випускає редакційна колегія активу нашого центру. Вісник розповідає про новинки в житті центру, визначні та ювілейні дати письменників тощо. Для випуску цих вісників також використовуємо програму Microsoft Publisher.

Див.
Додаток 15

Випуск бібліотечного вісника, присвяченого 140-річчю від дня народження Лесі Українки, наведено на компакт-диску.

Для виявлення талановитих учнів і залучення їх до популяризації книги бібліотека постійно проводить конкурси: на кращий малюнок до прочитаної книги, на кращого кореспондента, на кращий власний вірш чи оповідання. Твори конкурсантів ретельно фіксуємо на електронних носіях і видаємо невеликі збірки, оформлені у вигляді брошур (за допомогою програми створення публікацій).

Див.
Додаток 16

На компакт-диску вміщено «Збірку дитячих творів про природу».

У ході проведення різноманітних бібліотечних конкурсів, вікторин, літературних змагань тощо ми визначаємо переможців. Для їх відзначення ми розробили грамоти. Також у нас є іменні грамоти до знаменних дат, річниць з дня народження письменника, поета чи іншої видатної особи.

Див.
Додаток 17

Зразок грамоти наведено на компакт-диску.

Мультимедійний
супровід
інтелектуальних
ігор

Не менш важлива в бібліотеці й масова популяризація книги та активного читання. Форми масової роботи — різноманітні: від простих (бесіди, голосні читання, конкурси) до більш складніших (тематичні ранки, вечори, конференції, вікторини, літературні та інтелектуальні ігри, шоу тощо). Усі ці заходи потребують ретельної підготовки і застосування більш складних комп'ютерних медіа програм: Microsoft PowerPoint, Photo DVD Maker Professional, Slide Show Studio, ProShow Gold, PhotoShow. За допомогою цих програм можна підготувати яскраві, інформативні продукти для мультимедійного супроводу будь-якого масового заходу, виступу на конференції, нараді, педагогічній раді тощо.

У використанні вищезазначених програм ми пройшли шлях від елементарних презентацій (ілюстрацій до масових заходів) до самостійних мультимедійних розробок, які стали невід'ємною складовою різноманітних конкурсів, вікторини, літературних та інтелектуальних ігор тощо.

Для підготовки і проведення наведених нижче найпопулярніших серед дітей інтелектуальних і літературних ігор та шоу також були використані зазначені програми. Підготовка до таких заходів забирає багато часу, проте активізує читацькі інтереси дітей, спонукає їх до активного читання та робить неповторними заходи однієї форми чи тематики.

Для прикладу можна навести ігри та вікторини, в яких мультимедійні супроводи виконані в одному стилі, проте мають різне призначення. Так, літературна гра-вікторина за книгою Алана Мілна «Вінні-Пух і Всі-Всі-Всі» призначена для учнів 4–5 класів і має на меті привернути їх увагу до всесвітньо відомих, але часом забутих творів літератури, виховувати стійкий інтерес до активного читання, навчити дітей умінню працювати в команді. Гру можна проводити як в одному класі, так і в декількох, командно або індивідуально.

Технологія гри-вікторини

Основа гри побудована на мультимедійній презентації, в якій другий слайд визначає її категорії та дозволяє учасникам вибрати запитання. На ігровому полі закодовані запитання, ціною від 100 до 500 балів, які, на думку автора, можуть бути складніші або легші. У грі найлегші запитання позначені числами 100, а найважчі — 500. Учасник гри вибирає категорію та запитання на стільки балів, скільки хоче отримати. У ході гри учасник може використати підказки: допомога друга (відповідає будь-хто з класу); допомога учителя (учасникові допомагає відповідати вчитель). Через гіперпосилання ведучий включає ту комірку, яку обирає гравець. Діти читають запитання на слайді, ведучий повторює його, відповідь в одній із чотирьох підказок. Коли гравець чи команда обирає відповідь, ведучий клацає по ній «мишкою», комп'ютер відповідає «Відповідь правильна» чи «Відповідь неправильна». Щоб повернутися до ігрових комірок, натискається цифра в лівому верхньому куті слайда.

Див.
Додатки 18, 19

Розробка літературної гри-вікторини «Вітаю вас, розумники!» за книгою А. Мілна «Вінні-Пух і Всі-Всі-Всі» та мультимедійна презентація до неї вміщена на компакт-диску.

Інтелектуальна гра «Космос. Там, на незвіданих дорогах», що адресована учням 7-х класів, допоможе зацікавити дітей запитаннями, які не стосуються шкільної програми, проте розвивають ерудованість, обізнаність та інтерес до космічної науки. Вона також передбачає мультимедійний супровід, який є основою гри.

Технологія інтелектуальної гри

У цій грі гравці також обирають комірку ціною від 100 до 500 балів. Проте відповідь не обирається, а називається гравцем. Перевіряється правильність відповіді клацанням миші, після чого на екрані з'являється відповідь, яку ведучий коментує. Повернутися до комірок можна за допомогою стрілочки, розміщеної в правому нижньому куточку слайда.

Див.
Додаток 20

Розробка інтелектуальної гри «Космос. Там, на незвіданих дорогах» вміщена на компакт-диску.

Див.
Додаток 21

Вікторина «Відгадай казку», що призначена для учнів 2-х класів, також передбачає одну правильну відповідь. Але в слайді є підказка: або малюнок, або звуковий файл, також підказкою є слова ведучого, які у віршованій формі характеризують основну ідею казки або основного героя.

Розробка інтелектуальної гри «Відгадай казку» вміщена на компакт-диску.

Мультимедійний
супровід масових
бібліотечних
заходів

Велика кількість мультимедійних супроводів розробляється бібліотекарями центру для проведення заходів, присвячених знаменним датам, річницям від дня народження відомих осіб, до відкритих уроків учителів різних предметів тощо. Прикладом може бути інтерактивна бесіда для учнів 8-х класів, присвячена 120-й річниці від дня народження П.Г. Тичини «Знайомий і незнайомий Павло Тичина» з мультимедійною презентацією.

Мультимедійний супровід доповнює сказане про Павла Григоровича фотографіями його та його сім'ї, діти мають можливість почути живий голос поета, прослухати пісні, написані на його вірші. Це підсилює сприйняття інформації про поета, яка запам'ятовується дітьми надовго.

Див.
Додаток 22

Мультимедійна презентація «Яблуневоцвітний геній України» вміщена на компакт-диску.

Підготовлені бібліотекою мультимедійні продукти, що базуються на біографіях Павла Тичини, Лесі Українки, Тараса Шевченка, Василя Симоненка, Василя Стуса, Григорія Сковороди, Михайла Коцюбинського, Івана Тобілевича, Вільяма Шекспіра, Михайла Булгакова та ін., можуть бути використані вчителями української літератури при вивченні творчості цих видатних поетів і письменників.

Шкільний бібліотечно-інформаційний центр тісно співпрацює зі Зразковим музеєм Бойової слави, на базі якого проводяться заходи, присвячені Дню Перемоги над фашизмом, ушануванню подвигу воїнів-інтернаціоналістів тощо. Разом із керівником музею Н.С. Вітюк ми готуємо різноманітні заходи, присвячені цим подіям. І всі вони не обходяться без мультимедійних супроводів (відео та

звуківі файли): «Моє дитинство вбите на війні» — присвячено дітям війни; «У війни не жіноче обличчя» — про жінок, які брали участь у тих буремних подіях; «Визволителі Білої Церкви» — про визволення міста; «Афганістан болить у моїй душі», «Час і досі не загоїв рану...», «Про війну ти пам'ятай, та ніколи не забувай» тощо.

Див.
Додаток 23

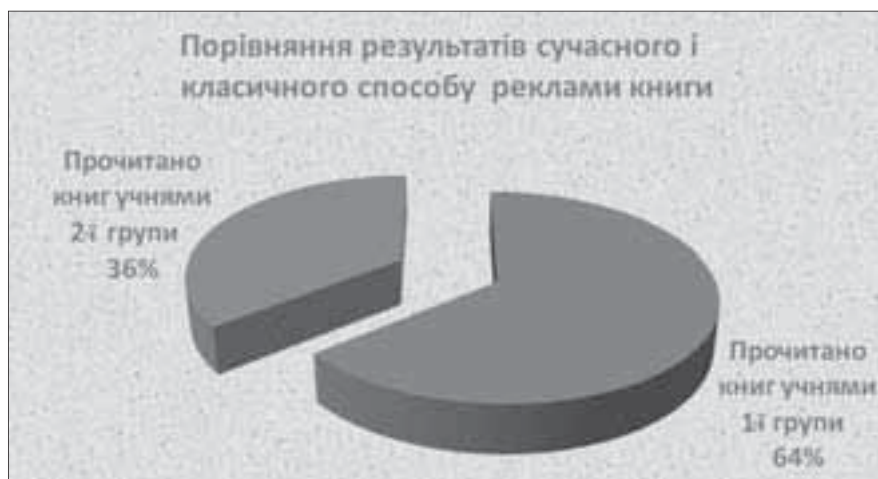
Відеоролик «Про війну ти пам'ятай, та ніколи не забувай» вміщено на компакт-диску.

Мультимедійна
реклама новинок
літератури

Сучасне телебачення та інтернет мають величезний вплив на дітей, а от книга дещо втрачає свої позиції серед джерел отримання інформації і знань. Тому привернення уваги до книги та активного читання є дуже актуальною проблемою.

Вирішення цієї проблеми ми бачимо у всебічному використанні можливостей інформаційно-комунікативних технологій, за допомогою яких можна цікаво і різнопланово рекламувати книги, журнали, окремі публікації і тим самим заохочувати дітей до прочитання того чи іншого матеріалу. Використовуючи відео ми почали створювати відеовиставки, відеопрезентації, відеобібліографічні огляди, метою яких є рекламування книжок, журналів тощо. Рекламні ролики мають невеликий обсяг: від 1,5 до 5 хвилин, але привертають увагу дітей динамічністю, звуковими ефектами, музикою. Передивитися ці ролики можна як у приміщенні БЦ, так і в класах на перерві або під час класної години.

Для визначення впливу відеореклами книг на рівень читаності серед учнів 3–4-х класів бібліотека спільно з активом учнів провела експеримент. Для реалізації експерименту було створено відеоролики, які рекламували нові книги, твори забутих авторів, журнальні публікації. Учнів поділили на дві групи: перша група — продивлялася відеорекламу, а другій групі учнів — показували книги, журнали та розповідали про них, запрошуючи почитати в бібліотеці або взяти книги додому. Аналіз результатів експерименту дав підстави для ствердження, що, не зважаючи на те, що часто ми чуємо висловлювання «діти мало читають, бо їм заважає телебачення, комп'ютер, інтернет», дитяча, підліткова, юнацька книга була й буде потрібною дітям (див. діаграму). Головне — як прорекламувати її. Телебачення, радіо, комп'ютер, які є також носіями інформації, як і книга, можуть допомогти в популяризації книги.

Див.
Додаток 24

Крім рекламних відеороликів, що ознайомлюють учнів і вчителів з новинками, працівники БІЦ створюють ролики на замовлення вчителів-предметників про життя та творчість письменників і видатних людей, наприклад, ролик про Василя Сухомлинського для учнів 3-х класів. Викладачі використовують ці інформаційні продукти на своїх уроках, класних годинах. Таких різноманітних роликів нами створено вже понад 50.

Рекламний відеоролик «Батькам п'ятирічок. Радимо прочитати» вміщено на компакт-диску.

В одному із журналів, що надійшов до бібліотеки, я знайшла плакат, у якому за допомогою сюжетних картинок розповідається про шлях книги від її створення до читача. У мене виникла ідея написати вірш за картинками плакату й створити відеоролик.

Відеоролик «Як створюється книга» можна переглянути на нашому веб-сайті.

Веб-сайт — найефективніша реклама роботи бібліотечно-інформаційного центру

Для більш широкої реклами бібліотечно-інформаційного центру та забезпечення інформування батьків, учителів та учнів не лише нашої школи, але й широкої громадськості, було створено веб-сайт бібліотечно-інформаційного центру, на сторінках якого відвідувачі можуть ознайомитись із роботою центру, отримати бібліографічну інформацію, відвідати віртуальні виставки, переглянути спіч-рекламу, а також перейти за різними корисними

посиланнями на інші сайти та інформаційні портали.

Адреса сайту бібліотечно-інформаційного

Адреса сайту бібліотечно-інформаційного центру спеціалізованої ЗОШ І–ІІІ ст. № 12 м. Біла Церква:
<http://bcschoollib12.at.ua/>

центру спеціалізованої ЗОШ І–ІІІ ст. № 12 м. Біла Церква: <http://bcschoollib12.at.ua/>

Див.
Додаток 25

Мультимедійна презентація веб-сайту бібліотечно-інформаційного центру спеціалізованої ЗОШ І–ІІІ ст. № 12 м. Біла Церква вміщено на компакт-диску.

Структура та
зміст сайту

Головна сторінка сайту презентує діяльність БІЦ, основні завдання та напрацювання, його співробітників та актив бібліотеки.

Активно використовуються відвідувачами нашого сайту й інші його сторінки:

- «Новини» — про масові заходи, конкурси, зустрічі, які проходять у центрі;
- «Планування роботи» — містить річний план роботи БІЦ та плани до предметних тижнів;
- «Методична робота» — ресурси сторінки, адресовані колегам-бібліотекарям, містить інструктивно-методичні матеріали для роботи бібліотекаря, розробки заходів, мультимедійні презентації, а також матеріали для слухачів школи передового досвіду;

- «Електронні каталоги» — розміщено електронний каталог основного фонду БІЦ та електронну картотеку фонду підручників;
- «Інформування читачів» — бібліографічні та фактографічні матеріали для учнів, учителів та батьків;
- «Віртуальні виставки» — електронні тематичні виставки літератури;
- «Електронні тексти» — електронні тексти художніх творів за шкільною програмою, відсутні у книжковому фонді БІЦ;
- «Конкурси» — документи про всеукраїнські, регіональні, місцеві та шкільні конкурси;
- «Електронні бібліотеки», «Реферати, курсові», «Музика для дітей» — посилання на сайти, якими можуть користуватися і діти, і вчителі, і бібліотекарі;
- «Наші партнери» — Зразковий музей Бойової слави та Демократична організація школярів;
- «Про нас пишуть» — добірка матеріалів періодичних та інтернет-видань, у яких ідеться про наш центр;
- «Відео спіч-реклама» — відео-виставки, відеоогляди видань бібліотеки.

Зауважимо, що доступ до деяких сторінок дозволено лише зареєстрованим користувачам, тому, щоб переглянути деякі матеріали, потрібно зареєструватись.

Обласна школа передового досвіду бібліотекарів

Досвідом з використання комп'ютерних технологій ми ділимося з колегами-бібліотекарями: беремо участь у всеукраїнських та міжнародних заходах, присвячених оновленню роботи сучасної шкільної бібліотеки; друкуємо свої статті в періодичних виданнях: «Шкільна бібліотека», «Шкільна бібліотека плюс»,

За ініціативи нашого БІЦу у 2008 році була створена обласна школа передового досвіду бібліотекарів (ШПД) з проблеми «Впровадження сучасних інформаційних технологій у практику роботи шкільної бібліотеки»

«Комп'ютер в школі та сім'ї», на сторінках інтернет-видань. На виставці «Освіта України – 2007» презентувався методичний посібник «Форму-

вання медіакультури користувача шкільного бібліотечно-інформаційного центру», в якому висвітлено досвід роботи БІЦ СЗОШ I–III ст. № 12 м. Біла Церква з виховання медіакультури школяра та впровадження комп'ютерних технологій у практику роботи сучасної шкільної бібліотеки.

За ініціативи нашого БІЦу у 2008 році була створена обласна школа передового досвіду бібліотекарів (ШПД) з проблеми «Впровадження сучасних інформаційних технологій у практику роботи шкільної бібліотеки».

Заняття школи проводилися за планом, затвердженим науково-методичною радою Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (КОІПОПК).

Див.
Додаток 26

Перший випуск цієї школи нарахував 25 слухачів із різних районів області, які сьогодні навчають своїх колег. Для кожного тематичного заняття були розроблені і надруковані тематичні посібники на допомогу оволодінню різними комп'ютерними програмами: Microsoft Excel, Microsoft Access, Microsoft PowerPoint, Microsoft Publisher.

На компакт-диску вміщено практичний посібник для бібліотекарів шкільних бібліотек «Створення мультимедійних супроводів масових бібліотечних заходів за допомогою Microsoft Office PowerPoint».

Див.
Додаток 27

Після кожного тематичного заняття бібліотекарі навчалися використовувати здобуті знання на практиці. А виконані домашні завдання закріплювали вивчене. Сьогодні випускники Школи вільно володіють багатьма комп'ютерними програмами, самостійно створюють інформаційні продукти, стали незмінними помічниками вчителів у своїх шкільних колективах.

За результатами роботи школи випущено збірник матеріалів слухачів ШПД.

Зображення обкладинки збірника матеріалів слухачів ШПД наведено на компакт-диску.

На згадку про школу я подарувала усім її випускникам відеофільм «Ви в моїм серці залишили слід».

У 2010/2011 навчальному році рішенням науково-методичної ради КОІПОПК та за заявками бібліотекарів області обласна ШПД розпочала роботу вдруге.

Висновки

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що використання комп'ютерних технологій в інноваційній діяльності бібліотечно-інформаційного центру дало можливість:

- створити інформаційно-освітнє середовище школи (сайт БІЦ <http://bcschoollib12.at.ua>);
- поєднати традиційні та інноваційні методи і форми діяльності нашого центру;
- розширити функціонально-змістовий діапазон діяльності шкільної бібліотеки;
- збільшити спектр інформаційних послуг, що найповніше задовольняють потреби в інформації колектив учителів, учнівську та батьківську спільноту школи;
- досягти в бібліотечно-інформаційному центрі комфортних умов для користувачів різних категорій;
- сформувати інформаційну та читацьку культуру користувачів БІЦ;
- досягти позитивного іміджу шкільної бібліотеки, бібліотекаря, основу праці якого складає інноваційна діяльність, досконале володіння найсучаснішими інформаційно-комунікаційними технологіями, зокрема добре знання і використання комп'ютерних програм;

- презентувати та поширити досвід використання комп'ютерних технологій в роботі шкільних бібліотек.
- Виходячи з цього можна з упевненістю сказати, що підвищенню якості бібліотечного та інформаційного обслуговування користувачів сучасної бібліотеки сприяє знання бібліотечними працівниками нових технологій створення, акумуляції та передачі інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вилегжаніна, Т. Бібліотеки інформаційного суспільства : проблеми і завдання / Т. Вилегжаніна // Бібл. планета. — 2009. — № 4. — С.4–5.
2. Інформатизація бібліотек : довідкове видання / Держ. заклад «Нац. парлам. б-ка України». — К., [б.в.], 2007. — 128 с.
3. Концепція інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.library.edu-ua.net/id/382/>. — Назва з екрана.
4. Кочарян, А.Б. Виховання культури користувачів Інтернету. Безпека у всесвітній мережі [Електронний ресурс] / А. Б. Кочарян, Н. І. Гущина — Режим доступу: <http://www.onlfindia.com.ua> — Назва з екрана.
5. Матвійчук, О.Є. Шкільний бібліотечно-інформаційний центр: теоретичний аспект / О. Є. Матвійчук [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Articles/KultNar/knp100/pdf/100t2/knp100t2_117-121.pdf. — Назва з екрана.
6. Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій : Указ Президента України від 20.10.2005 р. № 1497/2005 // Інформатизація бібліотек : довідкове видання / Держ. заклад «Нац. парлам. б-ка України». — К., [б.в.], 2007. — С. 47–49.
7. Положення про бібліотеку загальноосвітнього навчального закладу: затверджено наказом Міністерства освіти України від 14 травня 1999 р. № 139 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.shkola.net.ua/view.php?doc=09102007223839> — Назва з екрана.
8. Положення про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України: затверджено наказом Міністерства освіти України та Академією педагогічних наук України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.312.0> — Назва з екрана.
9. Рогова, П. Інформатизація бібліотек навчальних закладів [Електронний ресурс] / П. Рогова, Ю. Артемов — Режим доступу: http://osvita.ua/school/school_today/1138. — Назва з екрана.
10. Хемчан, І.І. Модернізація діяльності шкільних бібліотек України : проблеми і перспективи / І. І. Хемчан // Шкіл. б-ка плюс. — 2008. — № 18(126), вересень. — С. 16–17.
11. Савченко, Н.А. Школьная библиотека на пути к автоматизации библиотечно-библиографических процессов [Електронний ресурс] / Н. А.Савченко — Режим доступу: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/84221> — Назва з екрана.